

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО**

**Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs**

**Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Сектор за рурални развој
www.psss.rs**

Bilten br.1

Valjevo, 25.01.2012. godine

Naziv biltena: Aktuelni saveti iz stočarske proizvodnje

Sadržaj:

- Ishrana jagnjadi ;
- Potrebe i kvalitet vode za domaće životinje.

Autori:

Dipl. ing. Slavica Petrović
Dr Radosav Vujić

Tiraž:

350 primeraka

ISHRANA JAGNJADI

Novorođeno jagnje odlikuje specifična građa i ograničena fiziološka sposobnost organa za varenje, što ga u prvim danima života ograničava i upućuje na isključivu ishranu tečnom hranom.

Kasnije, sa porastom jagnjadi, dolazi do daljeg razvoja fizioloških funkcija organa za varenje i njihovog osposobljavanja za korišćenje i druge hrane. Drugim rečima, mleko postaje nedovoljno da pokrije sve potrebe organizma i jagnje relativno brzo, već krajem prve, ili početkom druge nedelje života, počinje da koristi čvrstu hranu, pre svega koncentrovanu. Suva hrana, koncentrat i seno, u početku daje se po volji, a kasnije, zavisno od namene jagnjadi, ili kvaliteta hrane, može da se nastavi i da se daje po volji, ili, pak, ograničeno u određenoj količini po grlu.

Tabela 1. - Količina suve hrane koju jagnje koje sisa konzumira u toku dana (u g)

Uzrast nedelja	Koncentrat	Seno
1	-	-
3	50	-
5	200	po volji
7	400	po volji
9	600	400
11	800	400
13	1000	400
15	1200	400

Uobičajeno je da se seno i koncentrat daje po volji, pri čemu zavisno od kvaliteta, jagnjad konzumira veće ili manje količine koncentrata, odnosno sena.

Drugi momenat koji utiče na obim davanja suve hrane može biti visina dnevnog prirasta, odnosno intenziteta rasta koji se želi postići. Iako se prihranjivanjem suvom hranom treba početi što ranije, mora se imati u vidu da tokom prve dve do tri nedelje uzrasta jagnjad ima malu sklonost za uzimanjem čvrste hrane.

U situaciji da ovca ojagnji više jagnjadi ili uquine po jagnjenju, jagnjad se mogu napajati kravljim mlekom u količini datoj u tabeli.

Tabela 2. - Šema napajanja jagnjadi kravljim mlekom

Nedelja uzrasta	Broj dnevnih napajanja	Količina mleka za jedno hranjenje (u g)	Dnevna količina mleka
1	6 - 8	30 – 50	240 – 300
2	6 – 4	8 – 150	480 – 600
3	4	180 – 200	720 – 800
4	3	250 – 300	750 – 900
5	3	350 – 400	1050 – 1200
6	3	400 – 450	1200 – 1350
7	2	500 - 600	1000 – 1200
8	1	600 - 700	600 - 700

Da bi se konzumiranje koncentrata pospešilo i izostao dodatni stres, menjanje koncentrata odnosno upotrebljene smeše za porast treba uraditi postepeno mešanjem prvo manjih, a zatim većih količina koncentrata sa prethodnim i u periodu 7 – 14 dana.

Sve vreme količina koncentrata se ne smanjuje, već se i dalje daje po volji.

Kada dnevno konzumiranje koncentrata dostigne 300 g po grlu, obično se kod jagnjadi namenjenih za priplod staje na toj količini, a povećane potrebe u hranljivim materijama obezbeđuju iz kabaste stočne hrane.

Primeri smeše koncentrata

Tabela 3. - Koncentrat sa 18% sirovih proteina

Hranivo	% učešća
Prekrupa kukuruza	30
Prekrupa ječma	20
Pšenične mekinje	15
Suncokretova sačma	15
Sojina sačma	10
Dehidrirana lucerka	4
Stočni kvasac	3
Koštano brašno	1
So jodirana	1
Premiks	1
Ukupno:	100

Tabela 4. - Koncentrat sa 16% sirovih proteina

Hranivo	% učešća
Prekrupa kukuruza	36,0
Prekrupa ječma	30,0
Pšenične mekinje	9,0
Suncokretova sačma	14,0
Sojina sačma	6,0
Stočni kvasac	2,0
Koštano brašno	1,5
So jodirana	0,5
Premiks	1,0
Ukupno:	100 %

POTREBE I KVALITET VODE ZA DOMAĆE ŽIVOTINJE

Osnovni i nezamenljivi činioci za održavanje života, produktivnosti i zdravstvenog stanja domaćih životinja su voda, vazduh i hrana. Potrebna količina vode u toku jednog dana zavisi od načina ishrane, godišnjeg doba, temperature i vlažnosti vazduha temperature vode starosti- uzrasta grla i produkcije mleka. Za potrebe jedne muzne krave pri stajskom načinu držanja potrebno je oko 50-80 litara vode dnevno. Velike potrebe životinja za vodom proizilaze iz sastava njihovog organizma, kojeg 70-80 % čini voda. Njeno učešće je još veće u sastavu mleka (87%), pa je zbog toga za proizvodnju 1 l mleka potrebno **4 do 5 l vode**. Povećana potreba za vodom proističe iz činjenice da se celokupni metabolizam u organizmu odvija uz pomoć vode i fermentata. U vodi se rastvaraju hranljive materije primljene hranom, što je značajno, jer zidovi želudca i creva mogu upijati hranljive materije samo kada su rastvorene. Voda je i regulator telesne toplote. Kroz pore kože izlučuje se voda u obliku znoja i vodene pare. Isparavanjem vode hladi se telo. Poznato je da životinja lakše podnosi glad nego žeđ. Voda koja se upotrebljava za napajanje krava mora biti bez boje i mirisa, bistra, da ima dobar, prijatan i osvežavajući ukus, da je njena temperatura oko 10 do 15 stepeni Celzijusa i da ne sadrži mikroorganizme, niti štetne materije. Zbog promena u kvalitetu do koje može doći iz bilo kojih razloga vodu za napajanje životinja treba redovno kontrolisati. Poznato je i kada se životinje hrane najboljom hranom ili kombinacijom određenih hraniva bez zdrave, pitke vode nema dobre proizvodnje. Napajanje životinja zagađenom vodom predstavlja stalnu opasnost po njihovo zdravlje, a time i produktivnost, pogotovo krava muzara. Preko zagađene vode prenose se ne samo zarazne i parazitske bolesti, već se takvom vodom stoka može direktno otrovati raznim organskim i neorganskim otpadima, pogotovo ako se u takve

vode slivaju otpadne otrovne materije. Zagađena voda može prouzrokovati poremećaje u varenju, naročito u rad predželudca, tj. u organima za varenje govečeta. U predželudcu, sirištu i crevima gde i inače žive i razvijau se posebne (poželjne) bakterije i neposredno učestvuju u varenju hrane bilo bi jako opasno ako bi se one nekontrolisano razmnožile i tako narušile normalnu floru, što bi uticalo na varenje hrane, tj. prerađivanje kabaste hrane i celuloze u visokovredne hranljive materije. Naročito su na zagađenu vodu osetljiva telad, kao i podmladak drugih vrsta životinja, što takođe može izazvati nenormalno vrenje praćeno raznim vrstama proliva. Iz do sada navedenih razloga da bi životinja bila zdrava i produktivna pored zdrave hrane i dobro izbalansiranog obroka neophodna je i nezamenljiva zdrava i pitka voda bez koje nema rentabilne proizvodnje mleka. Po pravilu takva voda potiče iz izvora i podzemnih voda koje dolaze iz dubine zemlje na 3 do 4 m i prolaze kroz slojev zemljišta koji služi kao besprekorni filter, ali i ovakve vode mogu biti naknadno zagađene raznim mikroorganizima preko otvorenih bunara ili na neuređenim prirodnim izvor ili što je još češće ako se koriste plitke podzemne vode koje se najčešće upotrebljavaju za napajanje stoke. Ovakve plitke vode zagađuju se kako otpadnim vodama iz kuće, neispravnom kanalizacijom, nesaniranim đubrištima, pa bi svaki stočar osim brige o nezi i ishrani svojih grla u cilju zdravstvene zaštite svojih životinja morao povesti više pažnje o obezbeđenju zdrave vode za piće.